

TÍÐARGREIN

Tórbjørn
JacobsenJóannes
EidesgaardHans Pauli
StrømHergeir
NielsenJógvan
SundsteinEdmund
Joensen

Hans Pauli Strøm

fyrirverandi lögtings- og landsstýrismaður
fyri Javnaðarflokkin

Føroysku kvinnurnar eru evropa-meistarar á arbeiðsmarknaðinum – men fáa ov lítið burturúr

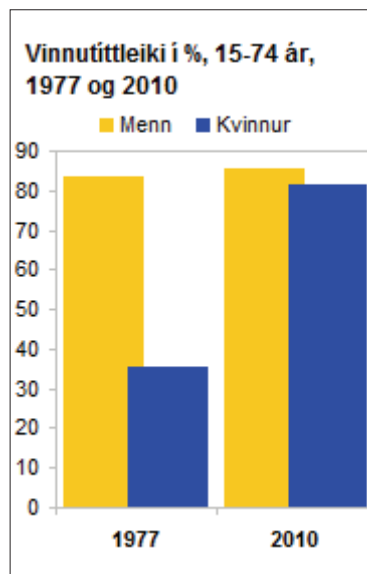
Næsta fríggjadag verður altjóða kvinnudagurin 8. mars hildin kring heimin til tess at hátíðarhalda og stimbra stríðnum fyri kvinnurættindum og javnstøðu millum kynini, heima og á øllum samfelagsøkjum.

Í tí sambandi fer henda tíðargrein at snúgv seg um tann táttn, sum fram um allar hevur skapt fyrirteytirnar fyri kvinnufrígering og javnstøðu: nevnliga stóðan hjá kvinnum á arbeiðsmarknaðinum – og harvið teirra figgjarliga grundarlag fyri fríum tilveruvali.

Vit skulu ikki so nógv áratíggjur aftur í tíðina, tá tað var undantakið, at konan arbeiddi úti, sum man segði. So seint sum við fólkateljingina í 1977 vóru einans 35% av kvinnunum á arbeiðsmarknaðinum, móttvegis 83% av monnunum.

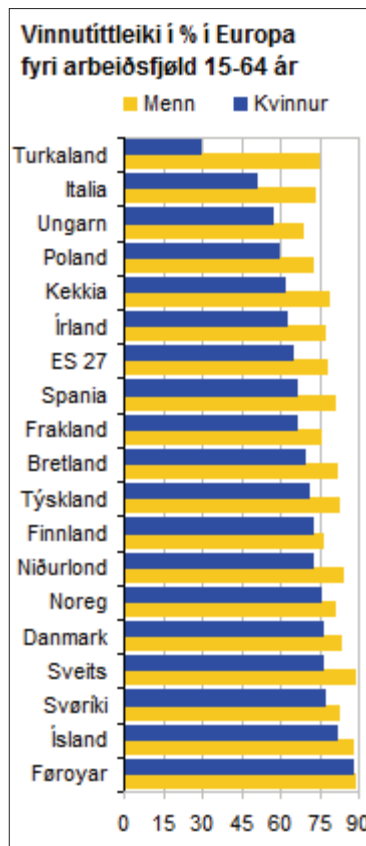
Síðan tá er hend ein sonn kollvelting. Longu í 2010 kundu vit staðfesta, at heili 81% av kvinnunum eru virknar á arbeiðsmarknaðinum. Hetta er fyri arbeiðsfjöldina heilt upp í 74 ár. Brúka vit Eurostat-markið fyri arbeiðsfjöldina, 15-64 ár, eru føroysku kvinnurnar komnar heilt upp móti 90% í vinnutíttleika.

Hetta er eitt beinleiðis úrslit av eini tí størstu samfelagsbroytingini í Føroya søgu, sum tók seg upp í 70- og 80-unum, og sum hevur skapt ta dynamisku norðurlendsku velferðarskipan, vit kenna í dag.

Føroyskar kvinnur størsta vinnutíttleikan í Europa

Føroysku kvinnurnar eru við hesi miklu ferð ikki einans komnar upp undir liðina á monnunum á arbeiðsmarknaðinum, men tær eru eisini komnar so langt upp í vinnutíttleika, at tær hava yvirhálað kvinnurnar í øllum londum í Europa. So sum tað greidliga gongur fram av næstu myndini.

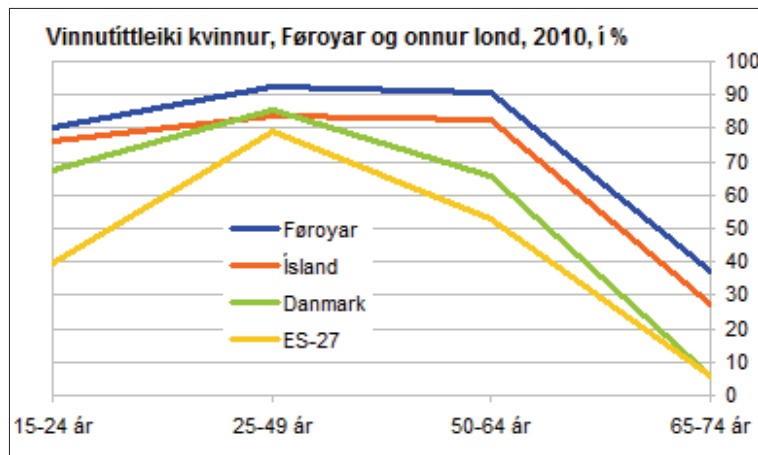

Í øllum aldrum eru føroyskar kvinnur tær virknastu

Frá teim yngstu til tær elstu eru føroysku kvinnurnar tær virknastu á arbeiðsmarknaðinum – eisini um vit samanbera við Ísland, har fólkið annars ber orð fyri at hava methøgt arbeiðsvirkni. Legg serliga til merkis tað, sum myndin niðanfyri

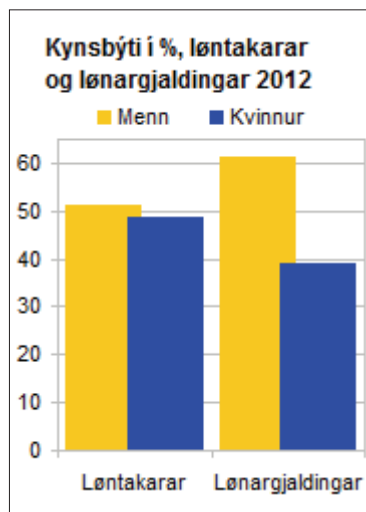
vísir, at í elsta aldursbólkinum – um pensjónsaldur og eldri – eru tað framvegis um 40% av kvinnunum, sum hava eitt virkið tilknýti til arbeiðsmarknaðin, samanborið við um 5% í Danmark og hinum ES-londunum.

samanborið millum miðal ársinntøku hjá kvinnum og monnum. Av tí at tað er eitt sindur ymiskt millum aldursbólkar, havi eg tikið tann aldursbólkin fram í hesum dømi, har inntøkan hjá bæði kvinnum og monnum

Men kvinnurnar eiga bert 39% av lønunum...

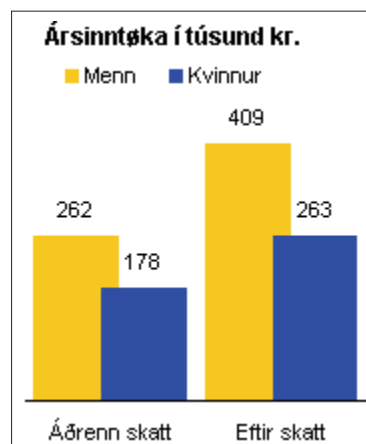
Omanfyri kunnu vit staðfesta, at føroysku kvinnurnar eru líka so virknar sum menninir á arbeiðsmarknaðinum. Sama sæst av myndini niðanfyri, at kvinnurnar eru umleið helvtin av øllum løntakarunum í Føroyum (49%). Men so brotnar tann vakra myndin, tí her framgongur eisini, at hóast javnstøðuna í tali, so er stórus ójavni í býtinum av øllum útgoldnum lønum, har kvinnurnar bert eiga 39%.

Stórus inntøkumunur millum kynini

Í myndini niðanfyri verður

er upp á tað mesta, og har tey eru flest í tali, nevnliga 42 ára gomul. Her eru allar inntøkur taldar við, A- og B-inntøkur, kapitalinntøkur, veitingar, studningar og pensjónir.

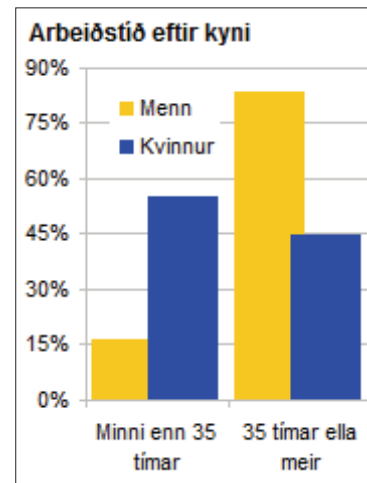

Áðrenn skatt er inntøkan hjá hesum 42 ára gomlu monnum 55% hægri enn hjá kvinnum. Aftaná skatt er munurin nakað minni, tó enn er inntøkan hjá monnum 47% hægri. At munurin verður útjavnaður nakað aftaná skatt, skyldast eini progressivari landsskattaskipan, sum enn var galdandi fyri uppgerðarárið 2010. Hesa útjavningina skulu vit ikki vænta at síggja, tá inntøkurnar fyri fyrsta flatskattaárið 2012 fara at gjørdar upp næsta vár.

Niðursett arbeiðstíð ein orsök til inntøkumunin

Fleiri orsøkir eru til stóra inntøkumunin millum kvinnur og menn. Hóast vit hava líkælón í Føroyum, so sáttmálalønin er tann sama fyri menn og kvinnur á sama stigi, kemur ein lønarmunur fram av tí, at menn oftari enn kvinnur sita í teim betri løntu störvunum.

Men størsta orsøkin til tann stóra munin í samlaða lønarmassanum (sum m.a. sæst í lønargjaldingunum) og í miðalinntøkunum er tó at finna í tí veruleika, sum myndin niðanfyri avdúkar.

Her síggja vit ein ógvisluga stóran mun í arbeiðstíðini hjá kvinnum og monnum. Einans 17% av monnunum men heili 55% av kvinnunum arbeiða niðursetta tíð (t.v.s. minni enn 35 tímar). Av hesum er sjálvsagda úrslitið, at inntøkurnar hjá kvinnum verða so nógv minni enn hjá monnum.

Eisini onnur viðurskifti gera inntøkugrundarlagið minni hjá kvinnum. Tað eru tær, sum fara í niðursetta løn við barsilsfarloyvi. Tað eru tær, sum í tíðarskeiðum fara úr arbeiði fyri at vera heima hjá børnum, meðan tey eru smá. Eins og tað eru tær, sum fara frá arbeiðinum í nógvum øðrum førum í samband við sjúku og aðrar trupulleikar í familjuni.